

met de kreeften en een zevental pinguins, die ik had meegenomen, en met forsche slagen roeiden we, door de negers gevolgd, naar ons schip terug. Het was meer dan tijd. De wind begon op te steken. Jochems had al een kanonshot gelost, dat we echter niet geboord hadden. Het kostte vrij wat moeite om aan boord te komen en de sloop te hijschen. Ik wenschte dat ge die dulle opgewonden menigte eens gezien had, die overal tot hoog in 't want geklauterd was om ons te zien aankomen. Bij 't omhooghouden van een kabeljanw hoorde men een geschreeuw en een hoera ter eere van de gewaande visschers, dat hooren en zien verging en allen dansten en sprongen over het dek. En toen ze hoorden, dat de negers Fransch spraken, was het nog veel gekker, want de Franschen vielen de zwarte kroeskoppen om den hals. Van alles ging in hun boot: messen, pijpen, doeken en andere voorwerpen. Een deputatie uit de soldaten kwam den detachementskommandant verzoeken, of ze wat tabak van hun provisie mochten hebben, om die aan hun zwarte natuurgenooten te mogen geven. Jochems liet zich ook niet onbetuigd, want in plaats van een lap, ging een geheele rol zeildoek in de sloop, benevens versch gebakken brooden, Hollandsche knas, aardappelen, sigaren, jenever, en wie weet wat nog meer.

Het was alsof de loods weer van boord ging, toen het afscheid nemen en handen drukken begon en nog zoo lang men de negers zien kon, hield het wuiven met handen en doeken aan.

Het was een der aangenamste dagen onzer reis en tevens ook een der merkwaardigste van vele zeereizen, daar het betreden van het eiland St.-Paulus tot de hooge zeldzaamheden behoort.

Zoals het met veel zaken gnaf, zoo ging het ook met de visch. Den derden dag reeds na ons vertrek van St.-Paulus, konden de meeste onzer die spijs niet meer zien. Men had er genoeg van.

De 107de dag der reis brak aan en nu begon een ander genot weer een ander zintuig te streelen. De straat Soenda, de parel der zeeoeltingen, lag in haar praecht en majesteit voor ons. Wij waren ter hoogte van die eilandengroep, waaronder Krakatau, dwars in den weg, Brabantsen-Papmanshoedje, als zooveel brillanten schitteren tusschen het rijk geborduurde heerlijke Java en het trotsche Sumatra.

Zoover men zien kon, zag men in het Bantamsch gebergte dat onvergelijkelijk groen, dien weelderigen plantengroei, hier en daar gestoffeerd met helderder en donkerder plekken, waarop de Javanen met zijn tweede ik, zijn karbonw, de natuur nog iets ter hulpe komt. Het gebergte verheft zich met bevallige afwisseling. De schoonste valleien loopen tot dicht aan de kust. Reusachtige palm- en waringinboomen verhoogden de schoonheid van het landschap. Het is alsof de natuur alle krachten heeft ingespannen om het paradijs der verbeelding in werkelijkheid te doen bestaan. Het was het eerste groen, dat zich in ons oog spiegelde en aan het afgematte gezichtsvermogen nieuwe kracht en helderder gaf.

Het einde der zeereis was gekomen. Na honderd en tien etmalen op den oceaen te hebben doorgebracht, weergalmd over de reede van Batavia:

„Laat vallen je anker!“

Eenige seconden schudde het vaartuig; een doffe dreun volgde en de Koningin van het Oosten lag, verborgen achter het groen, voor ons.

(Wordt vervolgd.)

Een tochtje door Waterland.

DOOR

J. G. KRAMER.

(Met foto's van J. H. KROON.)

Daar het tegenwoordig mode is, verre reizen te ondernemen en als het slechts even kan, de grenzen over te gaan, den

Rijn te bezoeken of de Ardennen te beklimmen, schroom ik me bijna, iets mee te deelen van een tochtje naar Oostzaan.

„Naar Oostzaan“, zullen velen wellicht zeggen, „wat is dat nu?“

De gedachte echter, dat het niet kwaad is van *Eigen Hoord* ook iets te vernemen en het genoegens, dat ons dit tochtje gegeven heeft, doet me echter moed vatten, dat verschillenden, ik hoop velen, door de lezing van dit stukje opgewekt zullen worden, ook den wandelstaf op te nemen en vóór ze groote reizen doen, eerst eens te onderzoeken, hoe het in hun naaste omgeving er uit ziet.

We gingen met het Oostzaansche bootje en hadden een aardig gezicht op de stad en later op het woelige IJ. Spoedig raakten we met onze medepassagiers in gesprek en hadden het genoegens, kennis te maken met den heer J^h de

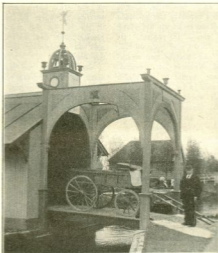
Boer Pz., uit Oostzaan, die ons allerlei bijzonderheden mededeelde, omtrent hetgeen we voorbijvoeren en wat er al in zijn lange leven — de heer de Boer is 71 jaar — in de buurt veranderd was.

Weldra verlieten we het IJ en gingen een dwarskanaal in, stoomden Kadoelen voorbij en landden in Oostzaan.

Het dorpie ligt juist achter den voormaligen Noorder IJ- en Zeedijk. Vroeger konden zeeschepen den wal bereiken en behoorden verschillende koopvaarders te Oostzaan thuis, tegenwoordig strekt zich een vruchtbare polder uit op de plaats, waar een dertig jaar geleden de onvermoeide golven van het IJ klotsten.

Vanaf den dijk hadden we een aardig gezicht op het dorp en konden niet nalaten, daar een kiekje te nemen, evenals van het sluisje, dat in den hoogen muur gemerkt, den boertjes gelegenheid geeft, hun melkschuitjes naar binnen te brengen.

De heer de Boer noodigde ons uit, zijn woning en werk te bezichtigen. We leerden onzen vriendelijken reisgenoot kennen als een doortastend, jiverig man, die in het dorp zijner inwoning reeds vele veranderingen tot stand gebracht

Poort van Klein-Bossenborg.

heeft. Hij leidde ons o. a. naar een drooglegging, waar drie jaar geleden nog het water honderden meters oppervlakte gehad had en waar nu reeds hier en daar kleine vruchtboompjes stonden, prachtig in bloei, een eersten oogst belovende.

Op de poort, welke tot de droogmaking leidt, een eigenaardig houten gebouwtje, met een loods tot bergplaats van de rolbrug en den wagen, staat het volgende opschrift:

„Drooglegging van
Klein Rosenberg
J^b de Boer Pz.
Oostzaan 18/8 1903.

Door levenslust en moed
Neemt men de schop ter hand
En door arbeid
Maakt men van water land.”

en daaronder:

„Geen beter mest komt op het land
Dan 's meesters oog en 's Heeren hand;

„Burenstein" met de twee Broeker beelden.

Heeft in de jonkheid geen mishagen;
Veel kan hij hopen, die veel heugt;
Veel met blijmoedigheid verdragen;
't Herinneren is een ware deugd!"

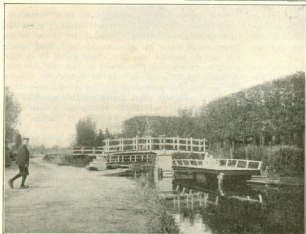
en :

„Dient God, drie uren alle daag
Neemt ook twee uren voor de maag,
Sleep zeven uren, meer of min,
Arbeid de rest, tot uw gewin!"

Na van onzen vriendelijken reisgenoot
barteljk afscheid genomen te hebben,
trokken we het dorp in.

In een lijn van 1½ uur strekt het zich
langs een smalle vaart uit. Voor elk
ligt een basculebruggetje, dat zeer
makkelijk opgegooid kan worden,
naar de hooggeladen schuitjes
noodzakelijk maken.

Gezicht op Oostzaan.

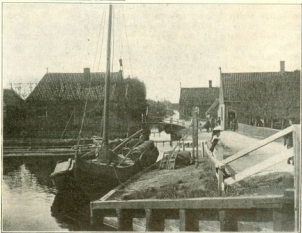
Algemeene rjbrug.

Als ieder bouwt zijn eigen woning,
Als ieder stelt zijn eigen maat,
Als ieder maakt zijn eigen staat,
Kan vrede hebben in zijn woning;
Want zelf dat is de beste man,
Die 't best de dingen redden kan.
Zoek 's levens lust in eigen huis;
Die anders zoekt, die zoekt abais.

1902 J^b de Boer Pz. 11 2/M 23 e/D."

Voor de woning van de heer de Boer,
Burenstein geheeten, staan nog een paar
beelden, afkomstig van het vroegere Broe-
kerhuis. Ze stellen een dominé en een
vrouw voor. Op de twee bladzijden van
het opengeslagen boek des predikants be-
hooren, volgens den heer de Boer, de
volgende versjes te staan :

„Hij, die de herdenking bij zich draagt,
Is jong, al is hij wel bedaagd,

Het is hier dan ook het land der bruggetjes; op enkele plaatsen ontdekken we er vier of vijf bij elkander, zooals ook onze foto laat zien, waar men voetbruggen en rijbruggen in elkaars onmiddellijke nabijheid bespeurt, de rijbrug omgedraaid, de voetbrug, een beetje hooger, met een trapje van een vijftal treden om haar te bereiken.

Veel geschiedt hier te water; elk inwoner heeft dan ook zijn eigen schuitje. Men ziet de menschen echter weinig roeien, meestal wordt door middel van een boom, die bij het achterbankje wordt vastgezet, het vaartuigje voortgeduwd. Zoo vervoeren ze dan de melk, in groote, bliken bussen bewaard, naar de Oostzaansche en Landmeersche booten, welke haar vervolgens naar de hoofdstad overbrengen. Ook troffen we verschillende kooplieden aan, die hun goederen te water vervoerden en bij hun klanten te koop aanboden.

Hun vaartuig lijkt dan wel op een drijvend „Warenhuis,” want allerlei waren worden meegevoerd: aardappelen, groenten, karpotten, aardewerk, blikwerk, enz. De huisjes zijn meest allen van hout en slechts een enkel gebouw is van steen opgetrokken en een paar honderd jaar oud, zoo het weeshuis, een deftig heerenhuis van 1695.

Toch is Oostzaan een oud dorp en schijnt het reeds in de 9de eeuw bekend geweest te zijn. Het komt althans onder den naam van Hostsagen voor op de lijst der goederen der St. Maartenskerk te Utrecht. In de middel-eenen hebben de bewoners van Oostzaan, zich ook niet onbetuigd gelaten en ijverig deelgenomen aan partijtwisten en burgeroorlogen.

We lezen toch, dat hertog Philips van Bourgondië na den dood van Jacobs, hun alle rechten en privilegïën verbeurd verklaarde, welk vonnis ze echter door een groote geldsom konden afkopen. Ook bij den opstand van het Knaas- en Broodvolk werden ze in 1492 door hertog Albrecht van Saksen zwaar gestraft.

In den tachtigjarigen oorlog had Oostzaan, evenals de omliggende plaatsen van de stroopende en plunderzieke Spanjaarden veel te lijden en in 1573 verbrande nagenoeg het geheele dorp. Een der beruchte 17de eeuwse zeerovers, de schrik van alle zeeën, Klaas Gerritsz. Kompans, verwoestte Oostzaan afkomstig. In de 17de en 18de eeuw werden zich veel rustende walvischvaarders hier neder, die mooie woningen bouwden, waarvan er echter nagenoeg geen enkel is overgebleven.

Achter het dorp ziet men het echte waterland: streepjes en stukjes land, soms geen tien meters in omtrek, als zooveel eilandjes, omringd door diep water, waarover zich een enkele punter beweegt, geroeid door een boer, die zich naar zijn vee spoedt, of honderden eenden, snaterende, en fladderende, lustig rondzwemmen.

Want wil men eenden en kippen zien, dan moet men naar Oostzaan en het naburige dorp Landsmeer. Het is volstrekt geen zeldzaamheid troepen van 500 of meer eenden te zien, alsmede 200—500 kippen. Links en rechts ziet men op de erven de kuikenshokken en verneemt men het gesnater en gekwaak der waterbewoners. Vele dorpingen verdienen dan ook hun brood met den eierhandel en vóórdat men de ventende eierenboertjes te Amsterdam beschuldigt, hun waren in den een of anderen Amsterdamschen winkel gekocht te hebben, moest men eerst zien, hoeveel eierenlegsters de boeren er hier op nahouden.

We troffen het, dat juist de school uitging, toen we haar passeerden. Pas had de vroolijke jeugd ons bemerkte, of we werden omringd door tientallen van knapen en meisjes, die luidkeels er op aandrongen, dat we van hen een plaatje namen.

„Minheer, minheer, och toe, gao ons nou iens uut-potografieren!”

Daar stonden ze, deftig op een rij geschaard; slechts één was berreed, dat hij er niet op zou komen en kloos daarom boven op het hek.

Bij de Heul splitst zich het dorp in tweeën; wij hielden rechts en gingen in een wijde bocht naar Parmerland.

Het was een heerlijke wandeling. De schapen en koeien, welke op hun kampen weiland rustig liepen te grazen, lieven nu en dan den kop eens op, als wilden ze toch vooral goed opnemen, wie hun voorbij gingen; de kikkers in de slooten kwaakten er lustig op los, geaccompagneerd door groepjes eenden, die tusschen het jonge riet hun voedsel zochten, totdat het oer plotseling getroffen werd door de heerlijke tonen van een leeuwewerk, welke zich hoog in de lucht verhief, om vervolgens pijnsel naar onslaag te vallen. Soms ontmoetten we een hondenkar, of groepjes schoolkinderen, die zich haastten om voor half twee de school te bereiken.

Wederom verdeelde de weg zich. Rechts leidde hij naar Landsmeer. Gaarne hadden we ook dit dorpje bezocht, dat heerlijk tusschen de boomen lag, maar de tijdonthrak ons.

Een paar weken later, toen we weer die buurt uitkwamen, waren we echter in de gelegenheid van uit het bondscafé van den heer Govers een kiekje op het vroolijk gelegen dorpje te nemen.

Nu sloegen we links af en spoedig waren we in Parmerland.

Dit kleine dorpje ligt recht schiedrechtig langs een smalle, kronkelende weg. De daken der houten huizen gingen schuil achter het groen van allerlei boomen, slechts het aardige torentje van het kleine kerkje kwam daar gultig boven uit. Ook Parmerland is reeds een oud dorp en heeft evenals Oostzaan van de Spanjaarden vroeger veel geleden. Van waterfloeden is het evenmin verschoond gebleven; ouden van dagen herinneren zich misschien nog de overstroming van 1825, waarbij het geheele dorp onderstond en men met schuitjes en pramen naar Parmerend vluchtte.

Parmerland behoorde vroeger tot de goederen van graaf Lamoraal II van Egmond, heer van Parmereed. Bij den verkoop van zijn goederen werd Parmerland met IJpendam en de IJp te samen gekocht door Monnikendam en Edam, die het in 1618 aan Volkert Overland overdroegen. Er is echter weinig, dat aan den oordom van het dorp doet denken. Een paar jaar geleden is de oude, scheeve toren van Parmerland afgebroken, een der laatste monumenten van vroeger. Bij den heer De Boer te Oostzaan zagen we nog een photographie van den toren, op het oogenblik, dat hij werd omgetrokken.

We spoedden ons daarop naar den Parmelandersteiger, in de hoop de boot uit Parmerend te treffen. Deze was echter reeds voorbij. Men zette ons daarop over het Noord-Hollandsche kanaal, waarna we na een wandeling van een klein half uur te IJpendam aankwamen, gelijk met de stoomtram, die ons naar Amsterdam terugbracht.

We hadden een genotvollen dag gehad; in stede van „grootstadslicht” in te ademen, onze longen gevuld met frische buitenlicht, onzen geest verrijkt met tal van indrukken, welke ons anders vreemd waren gebleven en alles in slechts zes uren tijd.

Naar buiten, en pensioen.

De tijd voor den trek naar buiten nadert weer snel. Stads menschen, die nog niet weten, waar zij den zomer zullen doorbrengen en toch, hetzij voor de gezondheid,